

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2021/22:55

Fredagen den 16 september

§ 1 Allmänna frågor

Statsrådet Hans Dahlgren

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 21 juni 2022**

Återrapport från informellt möte den 15 juli 2022

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 20 september 2022**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Hans Dahlgren med medarbetare och alla övriga välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi inleder som vanligt med återrapport från möte i rådet den 21 juni 2022 och återrapport från informellt möte i rådet den 15 juli 2022.

Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! När det gäller återrapportering från allmänna rådet den 21 juni i Luxemburg finns det en skriftlig återrapport som nämnden har fått ta del av, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Den 15 juli hölls det ett informellt EU-ministermöte i Prag. Även från detta möte finns det en återrapport som nämnden har fått ta del av, och jag har inget att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Det tjeckiska ordförandeskapets prioriteringar. Detta är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 4 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Som jag tror är bekant för nämndens ledamöter har tjeckerna i sitt ordförandeskapsprogram lyft fram fem områden. Det första är hantering av flyktingkrisen och Ukrainas återuppbyggnad. Det andra är energisäkerhet. Det tredje är att stärka Europas försvar och cybersäkerhet. Det fjärde är strategisk motståndskraft i Europas ekonomi. Och det femte är demokratiska institutioners motståndskraft. Alla dessa områden speglar verkligen de akuta utmaningar som Europeiska unionen och dess medlemsstater har att hantera.

Jag anser att Sverige som inkommande ordförandeland ska göra allt som är möjligt för att stötta det tjeckiska ordförandeskapet i dess arbete.

Anf. 5 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för informationen.

Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är väldigt viktigt att i den diskussion som ska föras om det tjeckiska ordförandeskapets prioriteringar peka på några viktiga saker.

Jag har en fråga till statsrådet om hur man tänker lyfta fram kopplingen om hur man på ett tydligare sätt ska respektera mänskliga rättigheter kopplat till flyktingsituationen.

Även på det område som gäller energisäkerheten lyfter man från Tjeckiens sida fram att energisparande är oerhört viktigt, vilket vi tycker är väldigt bra. Där är det väldigt väsentligt att man från svensk sida också stöttar det på ett tydligt sätt.

Det finns en passus i underlaget från det tjeckiska ordförandeskapet om att det är väldigt viktigt att fasa ut energi från Ryssland. Man nämner särskilt gas, olja och kol. Men eftersom det tjeckiska ordförandeskapet nu också intresserar sig mycket för kärnkraft bör man även lägga till uran. Det bör Sverige peka på, eftersom det inte är lämpligt att gå från ett beroende till ett annat beroende.

Miljöpartiet lämnade i förra veckan in en avvikande ståndpunkt i ett annat ärende kopplat till fossila subventioner och att man behöver fasa ut dem och tydliggöra detta. Den avvikande ståndpunkten står naturligtvis fortfarande fast även i fråga om detta.

Anf. 6 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Jag tackar Maria Gardfjell för frågorna. Jag tror inte att det kommer att bli någon diskussion över huvud taget på denna punkt, och därför har vi inte heller förberett någon sådan eftersom det förväntas att detta blir en ren presentation. Diskussionen kommer att föras om andra punkter på dagordningen.

Med anledning av de tre saker som Maria Gardfjell tar upp kan jag säga att jag inte ser någon som helst anledning till att göra avkall på de principiella uppfattningar som vi har om respekt för mänskliga rättigheter oberoende av hur flyktingsituationen ser ut.

Jag tycker också att det är viktigt med energisparande. Men det är inte det enda som vi behöver göra i den energikris som föreligger. Dessutom tycker jag att vi ska minska beroendet av Ryssland på alla möjliga områden.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen! Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Lagstiftningsplanering. Det är 4–a, Årlig framsynsrapport, och 4–b, Avsiktsförklaring. Statsrådet kan ta upp båda, och sedan delar vi upp dem i sammanfattningen. Detta är ett informations- och diskussionsärende. Vi börjar med 4–a.

Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Framsynsrapporten har fokus på grön och digital omställning och samspelet mellan dessa omställningar samt förutsättningar för att de ska lyckas. Detta är förstärkt viktiga frågor. Det är uppenbart att de är avgörande

för hur europeisk konkurrenskraft på sikt ska kunna hävda sig, alltså att dessa omställningar lyckas. Och den digitala omställningen behövs för att skapa bättre tekniska förutsättningar för just en klimatsmart omställning.

Det finns några dilemman här. Den digitala sektorn för ofta med sig betydande elektroniskt avfall, som det kallas. Det kan vara svårhanterligt. Det finns också belägg för att en hel del av dessa installationer är väldigt energikrävande. Det är också ett dilemma i dessa dagar.

Denna rapport är inte underlag för några konkreta beslut om insatser som ska göras här och nu. Men vi tror att den kan vara ett användbart bidrag till det fortsatta analysarbetet. Vi tycker att det är särskilt bra att det har lyfts fram att det behövs ett tydligare och samtidigt mer flexibelt regelverk för den inre marknaden och också att man i rapporten tydligt betonar betydelsen av internationell handel och multilaterala regelverk.

När det gäller avsiktsförklaringen från kommissionen är det klart att den är av särskilt intresse för Sverige med tanke på att flera av de initiativ som det här flaggas för kan bli aktuella under det svenska ordförandeskapet nästa halvår, till exempel det som sägs om en översyn av den ekonomiska styrningen, de förslag som aviseras som ram för inkomstbeskattning av företag i Europa och kanske också en kommande översyn av EU:s regler för den inre marknaden för elektricitet.

Sedan får man säga att förklaringen till stor del präglas av den ryska invasionen av Ukraina och de konsekvenser som den har fått. Det är en tydlig betoning på hur viktigt det är att EU fortsätter att stödja Ukraina, vilket regeringen naturligtvis instämmer i.

En konsekvens av den ryska invasionen är förstås den energikris, eller det energikrig, som Ryssland nu har startat mot EU. Frågan är hur energikrisens effekter ska kunna mildras både för hushåll och för företag.

De förslag som nyligen har lagts fram på energiområdet behöver analyseras noga, inklusive hur de påverkar oss i Sverige. Regeringen ska naturligtvis återkomma till nämnden om detta inför det möte som energirådet ska ha fredagen den 30 september.

I övrigt vill jag säga att regeringen gärna hade sett att det i denna avsiktsförklaring hade varit ett tydligare fokus på just att stärka EU:s konkurrenskraft. Det är en förutsättning för hållbar tillväxt och framtida jobb i Sverige och i unionen. Det hade vi kunnat se lite mer av.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag börjar med 4 a. Vi kan där instämma i regeringens ståndpunkt. Men vi tycker att den är väldigt allmänt hållen. Vi anser att man inte kan prata om digitalisering, grön omställning och geopolitik utan att prata om säker digitalisering, säkra system och kanske till och med diskutera ägarskap och kontroll av försäljning av kritisk infrastruktur samt personlig integritet. Vi skulle gärna vilja ha ytterligare ett förtydligande i dessa delar.

I rapporten nämns också värderingar och standarder. Vi anser att det är viktigt att det inte blir en ytterligare fragmentisering av standardutvecklingen. EU bör inte utveckla egna standarder utan teama upp med särskilt USA som ett sätt att stärka den digitala transatlantiska länken och få med så många andra länder på det som möjligt. Det är en strategiskt viktig poäng.

När det gäller 4 b kan vi se att vi i ett senare skede kommer att ha anledning att diskutera både elpriser och de lösningar som presenteras. Då får vi diskutera i detalj. Men övergripande anser vi att vi måste öka utbudet av energi och minska efterfrågan redan i vinter. Vi vill inte se kortsiktiga beslut som kan göra större skada än nytta. Alla fossila subventioner borde skyndsamt fasas ut, och bioenergin borde bli viktig för att minska fossilberoendet. Det borde ges större tyngdpunkt.

Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för rapporterna. Jag börjar med 4 a, och sedan tar jag 4 b.

När jag läste rapporten – jag har säkert inte läst den tillräckligt väl – uppfattade jag inte att det var det fokus som statsrådet sa. Den reser en del frågor kring en starkare välfärdsstat och en starkare sammanhållningspolitik. Denna diskussion har vi haft många gånger här i nämnden. Vi anser från svensk sida att detta är nationell bestämmanderätt. Det är klart att det är viktigt att ha på agendan att vi behöver stärka och modernisera den men att det är nationell kompetens hur man gör det.

Däremot tyckte jag att ståndpunkten var väldigt bra. Jag uppfattade nämligen att det utifrån ett svenskt perspektiv är viktigt att ha fokus på just det som statsrådet lyfter fram om inre marknad och internationell handel. Jag tycker att det var klokt landat av regeringen.

Vi återkommer till punkt 4 b flera gånger. Jag tyckte att det var ett väldigt högt tonläge. Det är många delar som vi såklart instämmer i. Men det finns en del som vi inte instämmer i, men det får vi återkomma till senare.

Avslutningsvis övertolkar jag det som statsrådet sa om att regeringen gärna hade sett en stärkt EU-konkurrenskraft. Det är precis vad jag skrev i min tweet på Twitter häromdagen.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar Jessica Roswall för förtydligandet.

Anf. 12 MARIA GARDFJELL (MP):

Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är positivt att regeringen driver på kring den gröna omställningen och att arbetet är väldigt tydligt. Samtidigt menar vi, precis som Centerpartiet framhåller, att det är otroligt viktigt att fasa ut de fossila subventionerna. Det är också något som Ursula von der Leyen säger i sitt anförande. Hon pekar på att det är konstigt att vi inte lärde oss den läxan på 70-talet, när det var energikris, utan har arbetat med fossila subventioner. Det finns all anledning att påpeka detta när det gäller punkt 4 b.

När det gäller Europas solidaritet med Ukraina håller vi helt med om att den måste vara orubblig, men även där behöver man ha en strategisk tanke kring just frågorna om den gröna omställningen. Det handlar om att man inte heller där jobbar med subventioner för just fossil energi.

Ursula von der Leyen är väldigt tydlig i sitt anförande med att Ryssland fortsätter att manipulera vår energimarknad och att klimatkrisen belastar våra elräkningar. Värmeböljorna har lett till ökad efterfrågan på el. Torkan har lett till att vattenkraft och kärnkraft har varit tvungna att stängas. Och

till följd av detta har gaspriserna mer än tiodubblats jämfört med före pandemin.

Det är väldigt viktigt att utveckla en politisk samsyn kring vad orsakerna till de höga energipriserna är. Därför är det väldigt viktigt att Sverige är tydliga i den diskussionen och också för hem diskussionen på ett tydligt sätt efteråt, med tanke på att den allmänna debatten i Sverige har visat på att det har funnits en ganska bred okunskap om vad orsakerna till de höga priserna är.

Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag tror inte att det kommer att bli någon detaljerad diskussion kring några av de frågor som ledamöterna i nämnden har tagit upp, men i den mån det blir det tar jag gärna med det som Annika Qarlsson sa som medskick, om att vara tydligare när det gäller att värna säkerhetskraven kring våra olika energikällor. Jag tror inte att någon svensk regeringsföreträdare kommer att ha svårt att instämma i vad Maria Gardfjell säger om nödvändigheten av att fasa ut de fossila bränsleslagen, och jag uppskattar vad Jessica Roswall sa om att instämma i den svenska ståndpunkten.

Jag tar med mig de medskicken.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Under punkt 4 a noterar vi och tackar för informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. När det gäller punkt 4 b noterar vi och tackar för informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 5. Det gäller förberedelser inför Europeiska rådet den 20–21 oktober – utkast till kommenterad dagordning. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 15 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Ja, det är alltså Europeiska rådets möte den 20–21 oktober som allmänna rådet ska förbereda. Det blir också ett informellt möte med Europeiska rådets medlemmar i Prag i början av oktober, men det är inte det, formellt, som allmänna rådet ska förbereda. Men givetvis kommer de olika frågeställningarna att tas upp på båda, tror jag.

I dagsläget är det bara en kommenterad dagordning som vi har framför oss. Det finns inget utkast till slutsatser ännu. Nämnden har sett denna dagordning, tror jag. Det är fyra områden där. Först är det Ukraina. Sedan är det energi. Sedan är det ekonomiska frågor. Och till sist är det EU:s externa förbindelser. På allmänna rådets möte på tisdag förväntar vi oss ingen substansbehandling, men jag vill ändå ge några korta kommentarer till dessa punkter.

Först gäller det Rysslands aggression mot Ukraina och hanteringen av de konsekvenser som följer på den. Just nu väntar vi oss att frågan om fortsatt likviditetsstöd till Ukraina kommer att tas upp. Europeiska rådet har tidigare i slutsatser från ett av toppmötena sagt att man vill se totalt makrofinansierat stöd på 9 miljarder euro, och hittills är det 1 miljard euro som har betalats ut i form av lån. Diskussionen har nu förts om att betala ut ytterligare 5 miljarder i form av lån, och det verkar som om det kommer

att kunna tas ett sådant beslut som en A-punkt på allmänna rådets möte på tisdag.

Det diskuteras också förslag om en militär stödsats för Ukraina, och det stödet skulle kunna presenteras vid utrikesrådets nästa möte i oktober. Det är en insats som är separat från det som görs inom den europeiska fredsfaciliteten när det gäller materielleveranser. Den här gången handlar det om något som man kallar Ukraine military assistance mission, och den syftar till att samordna utbildningsinsatser som görs av olika medlemsstater. Utbildningen av ukrainsk militär personal kommer då att genomföras i en eller flera av unionens medlemsstater.

Nästa dagordningspunkt gäller energi, och där kommer Europeiska rådet att diskutera Europas energiförsörjning men också, förstås, hela prissättningssystemet för energi i vår union. Det finns ett åtgärdspaket som nämnden känner till, som lades på bordet i förrgår, den 14 september, och som kommer att diskuteras på energirådet den 30 september. Det kommer säkert ledarna också att fokusera på.

Som en tredje punkt ska det bli en mer allmän diskussion kring det ekonomiska läget i EU, särskilt inflationen, som är en följd av den ryska invasionen av Ukraina.

Den sista delen gäller externa förbindelser. Där ska det föras en strategisk diskussion om Kina. Man ska också förbereda toppmötet mellan EU och Asean, som ska äga rum i december. Det blir en lägesavstämning av förberedelserna inför FN:s klimatkonferens COP 27, som äger rum i Sharm el-Sheikh. Det ska också vara en konferens om konventionen för biologisk mångfald i Montreal.

Men inte på någon av dessa punkter förväntar vi oss någon sakdiskussion.

Anf. 16 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag inser just att den fråga jag kommer att ställa kanske inte riktigt går att besvara eftersom vi kan ha en ny regering vid det tillfället. Men vi kan också fortfarande ha en övergångsregering vid det tillfället. Därför ställer jag min fråga.

Under diskussionen om energi förutsätter jag att åtminstone nuvarande EU-minister kommer att vara väldigt tydlig när det gäller det miljöperspektiv som Sveriges majoritet nu anser ska vara vägledande.

Min andra fråga gäller den svenska elen. Vi producerar mer el än vad vi använder. Vi exporterar den till EU, och den fria marknaden gör att vi får väldigt höga kostnader för den svenska elen, framför allt i södra Sverige. Därför är min fråga till statsrådet om den frågan kommer att tas upp, det vill säga hur svensk el ska kunna bli billigare.

Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag kan försäkra Ilona Szatmari Waldau att jag kommer att fortsätta att förfäktat ett miljöperspektiv, inte bara i energifrågan utan i alla möjliga ärenden som vi har på vår dagordning.

När det gäller den mer konkreta frågan om hur svensk elektricitet och svensk elektricitets export kommer att tas upp får vi se. Det kommer energiministern att samråda med EU-nämnden om inför mötet med energirådet den 30 september. Men vi ska komma ihåg att även om vi

exporterar elektricitet många timmar av året är det några timmar av året som vi importerar elektricitet. Kunde vi inte göra det skulle det vara svårt för Sverige.

2021/22:55
16 september

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 6, Den årliga rättsstatsdialogen: övergripande diskussion. Det är då en diskussionspunkt.

Anf. 19 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det ska alltså bli en övergripande diskussion om rättsstatsfrågorna på tisdag, och den ska utgå från den allmänna delen av den årliga rättsstatsrapport som kommissionen lade fram i somras. I den har man fortsatt att granska fyra områden. Det är de nationella rättssystemen. Det är insatser mot korruption. Det är situationen för media. Och det är kontroll och balans i de institutionella systemen.

Det är tydligt från den här rapporten att rättsstatens oberoende fortfarande är ett problem i vissa av EU:s medlemsstater. Det finns också klara brister i lagföringen av korruptionsärenden i flera medlemsstater – det gäller också korruption på hög nivå.

Den här rapporten lyfter fram att den ryska invasionen av Ukraina har visat på betydelsen av att vi slår vakt om de demokratiska värdena, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och att EU har en särskild roll för att föra ut dessa värden i andra delar av världen, som ett tydligt alternativ till de auktoritära modeller som kränker internationell rätt och mänskliga rättigheter och som tyvärr ökar i antal – det kan man se om man ser sig runt om över jorden.

Vi tycker från regeringens sida att den allmänna delen ger en balanserad bild av både positiva och negativa trender. Och det är bra att det numera i den landsspecifika delen också finns konkreta rekommendationer. Det gör att det här blir ett, hoppas jag, skarpare verktyg för att stärka rättsstatsprincipen i hela EU.

Vid mötet tänker jag ta upp att det är angeläget att vi verkligen följer upp de här rekommendationerna på ett effektivt sätt, både i kommande rapporter och i den årliga rättsstatsdialogen, och att vi inte tvekar att utnyttja det nya instrument som vi har till vårt förfogande i villkorlighetsförordningen när det är befogat.

Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Ja, det här är en essentiell punkt där vi diskuterar vad unionens grundläggande värden och värderingar ska baseras på och att de måste bibehållas. Det är i mångt och mycket systemhotande om några av de här ingredienserna kommer att förtunnas över tid.

Vi kan konstatera att det inte bara är några länder som kritiseras. Det är faktiskt var fjärde medlemsstat i EU som får kritik. Utöver nämnda Polen och Ungern är det Bulgarien, Rumänien, Malta och Grekland. Var fjärde EU-medlem – det är inte lite.

Även Sverige kritiseras, och det är för bristande definition av mutor i utlandet. Man menar att det försvårar för fällande domar inom området.

Jag skulle gärna vilja höra hur statsrådet kommenterar detta och hur en eventuell uppföljning skulle kunna vara. Nu tror jag kanske inte att denna regering hinner med att göra den uppföljningen, men ett gott råd på vägen skulle kanske vara värt att ha för den tillträdande.

Och, som sagt, att stå upp för villkorlighetsmekanismen och våga driva artikel 7.1 mot dessa länder är avgörande, för EU är en värdeunion, och den måste bevaras laturgent.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Goda råd kan man aldrig få för många av.

Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Det här är ett arbete som är oerhört viktigt, och det är väsentligt att det fortgår. Det handlar alltså om systematiken, där man ständigt går igenom och ser dessa olika delar. Men det hänger också tätt samman med det som vi lyckades få in i budgetförhandlingarna 2021, där vi också ställde krav på rättssäkerhet kopplat till att man ska få medel från återhämtningsfonden.

När vi hade ärendet om Polen i våras var vi det enda parti – möjligtvis var det något mer parti – som protesterade mot att man skulle godkänna utbetalningar till Polen. Nu kan jag konstatera att för bara några veckor sedan kom det besked om att ministerrådet är stämt inför domstol. Man pekar på att de insatser som krävdes för att de skulle få del av resurserna inte har fullföljts.

Jag vet att det inte hör till den här punkten, men den är ändå tätt kopplad till detta arbete. Om vi säger att vi ska göra något kring detta kan vi liksom inte bara säga att vi ska vara skarpa och sedan lägga oss när man har gjort små eftergifter.

I den delen anser jag att Sverige tillsammans med de övriga länderna gav sig alldeles för fort och alldeles för lätt, och man är nu stämd. Jag skulle gärna vilja höra en kommentar kring det.

Anf. 23 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag har ingenting att säga till EU-ministern i detta; jag vill bara att det i uppteckningarna ska framgå att Vänsterpartiet också motsatte sig utbetalningar till Polen.

Anf. 24 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Först vill jag säga till Hans Rothenberg att vi naturligtvis ska ta rekommendationen att motverka mutor i utlandet på största allvar.

Vi har faktiskt ändrat vår lagstiftning för att minska risken för korruption i internationella affärstransaktioner – det skedde för ett par år sedan, tror jag – och vi har nu ett arbete på gång för att via både Polismyndigheten och Riksenheten mot korruption inom Åklagarmyndigheten fortsätta att stärka arbetet mot mutor i utlandet genom utredningar och olika brottsförebyggande insatser. Polismyndigheten och Riksenheten mot korruption deltar också i de internationella nätverk som finns för att motverka korruption, bland annat inom ramarna för OECD.

Vi ska som sagt ta den här rekommendationen på allvar, och jag tror att min statsrådskollega redan har satt igång ett arbete för att göra detta ännu tydligare.

Till Annika Carlsson vill jag säga att det förslag till beslut som kommissionen lade fram och som rådet ställde sig bakom innehöll ett antal benchmarks, milstolpar, som skulle uppnås innan några pengar betalades ut. Jag kan konstatera att det inte har betalats ut några pengar. Polen har inte ens begärt några pengar – man inser väl att det om man lämnade in en sådan ansökan nu skulle konstateras att milstolparna inte har uppnåtts. Det tycker jag visar att detta har skötts på ett sätt som verkar rimligt.

Man ska inte lägga sig bara för att det har gjorts små eftergifter; man ska möjligen välkomna om det görs tillräckliga eftergifter. Där har vi nu en annan diskussion med Ungern, som bekant, och det verkar – på medicuppgifter, i alla fall – som att vi redan i övermorgon, alltså på söndag, får ett förslag till beslut från kommissionen när det gäller att hålla inne en del av de bidrag som Ungern får från Europeiska unionen. Jag menar att det är helt rätt väg att gå att använda det här verktyget på ett klokt sätt.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket. Detta är en informationspunkt.

Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Vi kommer att få en uppdatering gällande relationen mellan EU och Storbritannien, och det väntas bli så – som vanligt nuförtiden, höll jag på att säga – att fokus läggs på genomförandet av Nordirlandsprotokollet. Det gäller särskilt nu när det finns en ny brittisk premiärminister och en ny brittisk regering. Som bekant vill britterna omförhandla protokollet, och det har också den nya premiärministern sagt att hon vill. Detta har EU inte gått med på.

Det finns nu ett lagförslag i det brittiska parlamentet. Underhuset har väl redan godkänt det, men det lär ta ett bra tag innan överhuset har gjort detsamma. Lagförslaget syftar till att göra det möjligt för britterna att ensidigt åsidosätta det här protokollet, och det skulle innebära att produkter som fraktas mellan Storbritannien och Nordirland bara behöver uppfylla sådana krav som finns antingen i EU eller i Storbritannien. Enligt förslaget skulle dessutom den roll som EU-domstolen har i det här sammanhanget försvinna.

Allt detta ska ses mot bakgrund av att det ännu inte finns någon ny regering på Nordirland efter det att Sinn Féin fick majoritet i valen i våras. Unionistpartiet DUP kräver att problemen, som de kallar det, med protokollet hanteras innan man bildar någon regering där.

Kommissionen menar – med all rätt, tycker jag – att britterna nu bryter mot ingångna avtal och att lagförslaget dessutom skulle hota den inre marknadens integritet. Samtidigt vill jag hävda att kommissionen fortsatt har visat en samarbetsvilja: Man har markerat tydligt att de kompromissförslag som finns och som kommissionen har lagt på bordet

fortfarande ligger kvar där. Man hade kunnat hoppas att britterna skulle vara intresserade av att titta på dem i stället för att gå lagstiftningsvägen.

Det är vad jag tror att den här informationen kommer att gå in på.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Uppföljning av konferensen om Europas framtid. Det är en klassiker vid det här laget, och det är en fråga som har dragit mycket energi ur statsrådet och staben!

Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Även flera ledamöter av nämnden har bidragit med stor energi i den här frågan!

Det är alltså en fortsatt diskussion om uppföljning av konferensen, och det ska inte fattas några beslut. Diskussionerna ska väl i stället snarare ge en bättre bild av rådets inställning till hur framtidskonferensen ska följas upp när det gäller några frågor. På tisdag kommer vi nog att fokusera på diskussionen kring ändrade beslutsregler inom ramen för det nuvarande fördraget eller på önskvärldheten i att ändra fördraget.

Vad gäller just fördragsändringar är det regeringens uppfattning att fördragen inte ska ändras till följd av framtidskonferensens förslag, och jag tror att det är en ståndpunkt som har vunnit brett stöd här i riksdagen. Vi anser att det är möjligt att utveckla unionen inom de ramar som redan finns. Som jag tror att jag har nämnt vid tidigare tillfällen visar hanteringen av både pandemin och kriget i Ukraina att det finns en hög grad av flexibilitet i det nuvarande fördraget som kan utnyttjas när situationen så kräver.

Samtidigt är det uppenbart att motsatt uppfattning finns framför allt i Europaparlamentet men också från kommissionen; vi hörde det från Ursula von der Leyen i hennes tal och även i en del medlemsstater. Man liksom använder den här konferensen som ett avstamp för att få till stånd just fördragsändringar. Europaparlamentet vill att det sammankallas ett konvent för att behandla förslag till fördragsförändringar, och det är en begäran som rådet kommer att behöva hantera nu under hösten. Beslut i frågan kommer att fattas av Europeiska rådet med enkel majoritet.

Ordförandeskapet har gjort en sammanställning av var de olika medlemsstaterna står i den här frågan, och den visar faktiskt att de allra flesta är tveksamma till eller helt enkelt emot att inleda en fördragsändringsprocess i nuläget. Det finns dock även ett betydande antal medlemsstater som är öppna för att överväga fördragsändringar framöver eller om det uppstår nya förutsättningar. Regeringen bedömer förstås att det i *förlängningen* skulle kunna finnas behov av att se över fördragen, kanske i samband med en eventuell framtida utvidgning. Där är vi dock inte i dag.

När det i stället gäller frågan om ändrade beslutsregler inom fördragens ramar ser regeringen det som ett konstruktivt sätt att utveckla unionens arbete. Det finns ett sjuttioal områden där det i dag är enighet som gäller och där det är möjligt att gå över till beslutsfattande med kvalificerad majoritet genom att man beslutar om en sådan övergång med enhällighet. Det är ett beslut som sedan måste bekräftas i alla medlemsstater för att kunna träda i kraft.

Det finns förstås en anledning till att en del områden omfattas av enhällighet. Regeringen anser att enhällighet överlag ska fortsätta att vara beslutsregeln där den tillämpas i dag. Det gäller i synnerhet områden som skattepolitiken, vår fleråriga budgetram och arbetsmarknaden, för att nämna några.

Med detta sagt anser vi dock att det finns ett antal områden där EU bör kunna fatta beslut snabbare och mer effektivt och att det skulle kunna ske genom att man går över till beslut med kvalificerad majoritet. Det anser vi skulle kunna gälla till exempel inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken när det gäller beslut om mänskliga rättigheter, beslut om sanktioner och beslut om civila insatser. De skulle kunna fattas med kvalificerad majoritet, för detta är områden där EU behöver bli mer effektivt och ofta också betydligt snabbare än i dag.

Vi skulle också gärna vilja ha en diskussion med de andra medlemsstaterna om vad det skulle betyda om man gick över till kvalificerad majoritet när det gäller åtgärder för att bekämpa diskriminering, som är ett område.

Anf. 29 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Från Sverigedemokraternas sida instämmer vi i den kritiska hållningen rörande fördragsförändringar. Vi ser det som problematiskt att man använder konferensen på det här sättet. Den bör inte ges den typen av legitimitet. Vi står alltså i grunden bakom regeringens ståndpunkt.

När det kommer till förändringar om beslutsfattande vill jag dock få fört till protokollet att Sverigedemokraterna motsätter sig förändringar. Vi vill bibehålla det nationella inflytandet, och vi ser risker med att ta bort kravet på enhällighet exempelvis inom utrikespolitiken. Det kan visserligen bli lättare att fatta beslut, men betydelsen av besluten minskar ju om man vet att EU inte är enigt. Det kan också ställa till problem exempelvis när det ska implementeras sanktioner om länderna inte är eniga. Vi ser därför ett stort värde i att bibehålla enhällighet där det är ett krav i dag.

Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M):

Herr ordförande! När man får chansen att en sista gång yttra sig i den här nämnden kan man ju inte låta bli att göra det när det handlar om framtidskonferensen – den som vi trodde snart skulle kunna räknas till forntiden men som förmodligen kommer att leva vidare som en långvarig ischias i det demokratiska systemet.

Jag kan bara hålla med: Detta med fördragsändringarna är någonting vi inte är intresserade av framöver. Det är bra att alla regeringar, oavsett vilka färger och övertoner de har i framtiden, kommer att motsätta sig detta. Fördragsändringar är någonting man ska göra när det är ytterst angeläget, inte för de frågor som är uppe nu.

Eftersom plåstret ändå är avrivet: När det gäller detta med kvalificerad majoritet skulle jag vilja säga att det vore ytterst oroande om vi var tvungna att fortsätta med det när det gäller så essentiella frågor som Europeiska unionens värderingar. Här finns det dock ett moment 22, nämligen att det för att införa kvalificerad majoritet i stället för enhällighet krävs

enhällighet i beslutet. Därmed kommer den kvalificerade majoriteten att ha det ganska problematiskt att komma fram i realiteten.

Vi är ganska överens i de här frågorna, statsrådet och jag och våra partier, men jag måste ändå passa på att ställa en fråga nu när jag har tillfälle. Jag klämmer därför ur mig en fråga som gäller den sista meningen i det andra stycket: ”Dessa områden har det gemensamt att ett effektivare agerande från EU:s sida är nödvändigt och önskvärt.” Detta ”effektivare agerande” – vad är det man syftar på där?

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag vill passa på att säga till den ledamot som fotograferade att detta är ett slutet sammanträde och att det inte är tillåtet att publicera fotografier härifrån i sociala medier. Jag är väldigt ledsen för det, men ni får helt enkelt ta bort era taggar om ni redan har hunnit publicera bilderna. Ordning och reda ska det vara även på en ledamots sista sammanträde, och fotografering är inte tillåten på slutna sammanträden. Det är väldigt tydligt. Nu kom den stränga farbrorn fram här!

Anf. 32 BENGT ELIASSON (L):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Det här är verkligen en återkommande punkt, och som vanligt vill jag från Liberalernas sida bara markera att vi inte tillhör de partier som är kritiska mot fördragsändringar. Vi är tvärtom öppna för dem. Det är ungefär samma punkt som statsrådet har föredragit om att titta på möjligheterna i framtiden och se vad som kan vara möjligt.

Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag har noterat vad Martin Kinnunen säger om nödvändigheten av att behålla enighet i de här besluten. Jag har en annan uppfattning, och jag ska strax återkomma till argumenten för den.

Jag vill också understryka det som Hans Rothenberg påpekade, nämligen att för att över huvud taget kunna gå in på den här vägen måste alla medlemsstater vara ense om att göra detta. Sedan får vi se hur pass sannolikt det är.

Långvarig ischias låter som något hemskt, Hans Rothenberg. Jag är glad att snart befrias från denna sjukdom – vad det nu kan vara. Men som svar på Hans Rothenbergs fråga om effektivt agerande kan jag säga att det helt enkelt handlar om att komma till skott så snabbt som möjligt, och snabbare än vad vi gör i dag.

Det finns flera exempel på uttalanden som unionen borde ha gjort direkt efter en händelse runt om i världen. I stället har det lagts på väntelista, och en eller flera medlemsstater har sagt att det där måste vi få överväga noggrannare och så vidare. Sedan har det tagit en oändlig tid innan unionen har tagit till orda, om det ens över huvud taget har kunnat göras. Det finns också beslut om sanktioner som man har kopplat till andra saker som inte alls har med den aktuella sanktionssituationen att göra.

Jag menar att ett effektivt agerande är ett snabbt agerande.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Finns det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Inte något som har med själva sammanträdet på tisdag att göra, men jag skulle vilja säga ett par ord i en annan fråga om jag får.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Varsågod, statsrådet!

Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det här är sannolikt det sista sammanträde med EU-nämnden som jag får tillfälle att delta i. Jag skulle helt enkelt vilja framföra ett varmt tack för alla de samråd som jag har haft möjlighet att genomföra med nämnden under de senaste två mandatperioderna, särskilt under den tid då jag har varit statsråd.

Det har varje gång varit lika angenämt, skulle jag vilja säga, att promenera över Mynttorget och ta sig upp i Skandiasalen på fredagsmorgnarna och få redovisa regeringens ståndpunkter och diskutera dem med nämndens ledamöter. Jag menar att något av det allra finaste i ett statsråds tillvaro är att ha de här regelbundna kontakterna med riksdagen och med partiernas företrädare. Jag har njutit av det varje gång, vill jag säga.

Jag vill verkligen tacka var och en av er, förstås även EU-nämndens kansli, för den här tiden.

Allt som är roligt kommer någon gång att ta slut, och snart kommer någon annan att sitta här och tala om uppföljningen av framtidskonferensen eller någonting annat. Jag vet inte vem det blir; det kanske det inte är någon som vet. Jag vill i alla fall gratulera denna person och önska vederbörande all framgång i uppgiften att företräda svenska intressen i det europeiska samarbetet.

Hjärtligt tack!

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsrådet, för det fina omnämmandet! Vi tackar statsrådet från EU-nämnden – den nuvarande EU-nämnden – för konstruktivt gott samarbete och kloka inspel. Du har alltid agerat väldigt vänligt och tydligt tillsammans med oss, och vi har hittat många bra lösningar i samklang. På något vis känns det som att du har en lång historisk tillbakablick och har sett många regeringar komma och gå. Det har också gjort att vi har känt oss väldigt trygga när du har landat här i EU-nämndens sammanträdessal, oavsett tillfälle och tid. Det finns mycket gott och många glada historier.

Vi är väldigt tacksamma för att du har berikat oss, Hans, ärade statsråd! Vi önskar dig all framgång och lycka till med en applåd.
(Applåder)

2021/22:55
16 september

Vi tackar också statsrådet med medarbetare för dagens EU-nämnds-
sammanträde och önskar lycka till vid kommande rådsmöte.

Innehållsförteckning

§ 1 Allmänna frågor

2021/22:55
16 september

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	1
Anf. 5 MARIA GARDFJELL (MP).....	2
Anf. 6 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	2
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C).....	3
Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 12 MARIA GARDFJELL (MP).....	4
Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	5
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 15 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	5
Anf. 16 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	6
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	7
Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M).....	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 23 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	8
Anf. 24 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	9
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	10
Anf. 29 MARTIN KINNUNEN (SD)	11
Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M).....	11
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 32 BENGT ELIASSON (L)	12
Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	13